Onze avonden

Onze Avonden

Alan Hollinghurst

Vertaald door Ton Heuvelmans

2024 Prometheus Amsterdam

Alle Shakespeare-citaten zijn vertaald door Gerrit Komrij. Citaten uit *Oresteia* van Aischylos zijn vertaald door M. d'Hane-Scheltema. Het citaat uit *Volpone* van Ben Jonson is vertaald en bewerkt door Hugo Claus. Citaten uit *Spelt from Sibyl's Leaves* (G.M. Hopkins) zijn vertaald door Rudy Bremer.

Oorspronkelijke titel *Our Evenings*
© 2024 Alan Hollinghurst
© 2024 Nederlandse vertaling Uitgeverij Prometheus en Ton Heuvelmans
Omslagontwerp Studio Rubio
Foto auteur Robert Taylor
Zetwerk Mat-Zet bv, Huizen
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 5742 5

E.L.H.

1919-2016

Geen repetitie die morgen, dus we bleven in bed liggen. Ik zette thee. We zaten rechtop met de kussens in onze rug en zochten op onze telefoons naar berichten over Mark. Ik weet niet precies waarom we die wilden lezen, dat je een beroemd iemand persoonlijk kent, maakt misschien dat je onderdeel wordt van het bericht, en als kijker wil je dat degene die het voorleest het belang ervan inziet en dat op adequate wijze weet te brengen. Het laatste onderwerp in het tv-journaal van gisteravond was ernstig van toon maar werd routineus gebracht gedurende vijfenveertig seconden door een jonge verslaggever die kennelijk niet beschikte over informatie uit de eerste hand. Het was confronterend om op die manier op de hoogte te worden gebracht van de dood van een vriend. Ik zette het geluid uit, Richard sloeg een arm om mij heen en we keken zwijgend toe toen het cricket begon en daarna het weerbericht.

Richard had Mark maar één keer ontmoet, tijdens het diner ter gelegenheid van Marks negentigste verjaardag in de Tate Gallery, waar tweehonderd gasten in een zaal zaten die voor de gelegenheid was volgehangen met zijn eigen schenkingen aan het museum. Tijdens zijn toespraak klonk en oogde Mark zwak, maar alle aanwezigen waren op zijn hand, en hij was bescheiden en bracht ook een toost uit op Cara, die één dag ouder was dan hij. Toen we daarna even met hen spraken, was het ons niet duidelijk of ze gekwetst of stilletjes opgelucht waren dat Giles niet aanwezig was.

In het levensverhaal van Mark Hadlow is er wat de pers betreft altijd een hinderlijk gebrek aan schandalen geweest: hij was een moreel

hoogstaande zakenman, een belangrijke filantroop, zeventig jaar getrouwd met dezelfde vrouw, geen kluizenaar, een in alle opzichten genereuze gastheer, maar zonder hang naar publiciteit: er werd beweerd dat hij een ridderorde en verheffing in de adelstand had afgewezen, en geen van de galerieën en gebouwen die hij heeft gesubsidieerd is naar hem genoemd. Hij is slechts het slachtoffer van kwaadaardige roddels dankzij zijn kinderen. Niemand heeft iets negatiefs te melden over Lydia, behalve dat ze ooit topless optrad in een film van Warhol en vijf jaar geleden overleed bij een auto-ongeluk in Frankrijk. Maar Giles gaat natuurlijk alom over de tong, en hij verzet zich zo fel tegen alles waar zijn vader voor stond dat het verhaal over Mark uitsluitend nog gaat over de negatieve carrière van zijn zoon. 'Mark Hadlow: miljonair en vader van de brexitminister, overleden' meldde de *Times*, terwijl de *Mail* Giles als eerste noemde in de zin: 'Giles Hadlows vader op 94-jarige leeftijd overleden'. De foto waarop beide mannen ietwat ongemakkelijk samen poseren, dateert uit de jaren tachtig. Het zou waanzin zijn om te stellen dat Giles verantwoordelijk was voor Marks dood, maar ik vroeg me af hoe hij nu over hem zou denken: nog steeds opstandig of met een mengeling van schuldgevoel en verdriet?

'Ga je Cara nog bellen?' vroeg Richard.

'Dat moet eigenlijk wel, hè?' zei ik. We hadden een lange en onverwoestbare vriendschap ontwikkeld, maar toch durfde ik haar niet goed op te bellen. 'Of misschien schrijf ik haar wel een brief,' maar ik besefte toen dat er bijna te veel was om te melden. Ik wierp een blik in de spiegel waarin het bed te zien was, waardoor we ingelijst leken in een groter en fraaier geheel. 'Rijk zijn en daar alleen maar goede dingen mee doen, hoe uitzonderlijk is dat?'

'Nou, tamelijk buitengewoon,' zei Richard.

Ik moest onwillekeurig denken aan alles wat Mark voor mij had gedaan, zelfs nog voordat we elkaar voor het eerst ontmoetten op Woolpeck, toen ik nog een jonge puber was. Ik zag mezelf voor me in dat zonovergoten weekend, toen ik mijn zenuwen wist te maskeren als zelfverzekerdheid, en mijn scherpzinnigheid door mijn zenuwen verborgen bleef voor de mensen die dat graag hadden willen zien. 'Het

is simpelweg een feit,' zei ik, 'dat hij mijn leven veranderd heeft.' Ik kan huilen wanneer ik wil, voor de camera en op toneel, elke avond weer, maar nu was ik verbaasd om mezelf. 'Ik kan me niet voorstellen wie of waar ik zou zijn zonder hem.'

'Ach, lieverd…' zei Richard, die me troostend over mijn rug wreef. 'Hij was het soort vader voor je die je nooit hebt gehad, denk ik wel eens.'

'Zo close waren we nu ook weer niet,' zei ik, omdat ik ietwat huiverde voor die gedachte. 'Het was gewoon een kwestie van toeval. Als ik de Hadlow-beurs niet had gewonnen, zou ik nooit naar die school zijn gegaan.'

'En zou je Giles nooit hebben ontmoet.'

Ik moest denken aan wat mama zei kort voor haar dood, nadat de verkiezingscampagne was begonnen: 'Stel je voor dat we allemaal ten prooi zouden vallen aan die afschuwelijke vriend van jou.'

'Ze winnen niet, mam,' zei ik.

'Nou, het zal mijn tijd wel duren,' zei ze. 'Dan ben ik er niet meer, maar jij – jij en Richard…'

Ik keek weer in de spiegel, naar die twee oude mannen in bed. Mama is inmiddels overleden, en Mark ook, en wij zitten opgescheept met Giles op alle voorpagina's, door het hele land, die onze toekomst en onze hoop om zeep helpt.

's Avonds vond ik online een foto van Mark, waarschijnlijk uit de tijd dat ik hem leerde kennen; het was net zo'n zalige, opwindende ervaring als wanneer ik een onbekende foto onder ogen zou krijgen van mezelf als jongeman: ik was vergeten dat ik hem zo gekend had. Zijn mond wekt de indruk van besluitvaardigheid en zelfs ongeduld, wat wordt bevestigd door de grote, bijna grappige bruine ogen. Zijn gewoonte om scherp op te letten is in lijn met zijn behoefte om meteen daarna over te stappen op een volgend onderwerp. De genegenheid grenzend aan liefde die ik als kind voor hem voelde, keert in alle hevigheid terug door de sterke gehechtheid in de latere jaren, toen de warme vriendschap er een belangrijker onderdeel van ging uitmaken.

Als je eenmaal vijftig of zestig bent vallen je vaderfiguren een voor een weg – zij die je leven hebben goedgekeurd, mogelijk gemaakt en er getuige van zijn geweest – en er is niemand die hen kan vervangen. Roland, Raymond, Mark: allemaal verdwenen, en er is geen schijn van kans dat ikzelf nog een vaderfiguur word. Mijn beide peetzoons zijn volwassen en getrouwd en inmiddels zelf vader geworden, en eigenlijk kennen we elkaar nauwelijks. De weinige keren dat we elkaar zien is het ontzettend gezellig, we omarmen elkaar hartstochtelijk en grijnzen naar elkaar over de kloof heen van hun leven als zakenman en het mijne als vreemde, oude homo. Ze tonen veel respect en verwijzen op bemoedigende wijze naar mijn obscure acteerprestaties, bijna alsof ik hún petekind ben. Verder geef ik wat les, en als ik een stuk instudeer, vergast ik de jonge acteurs op oude theaterroddels, die ik soms stiekem achter de schermen vertel. Ik straal dan een kameraadschappelijke warmte uit, die meer is dan vaderlijk of amoureus: enkele jaren geleden merkte ik plots dat mijn geflirt eerder verontrustend was dan verleidelijk.

Ik ben nu twee weken aan het repeteren voor *Bajazet* in het Anvil Theatre. We komen bij elkaar in een ruimte even verderop, achter een beschadigde blauwe deur tussen een slager en een antiekzaak ('Dat is pas modern theater,' meent Richard). Ik speel de oude Acomat, de grootvizier, een schitterende rol voor mij, en ik vraag me af wanneer ik voor het eerst zei: 'Ik speel een óud personage.' Dat is alweer een poosje geleden. De recensent van de *Telegraph* schreef vorig jaar dat ik 'straalde in de gouden herfst van mijn carrière', hoewel het eerder voelt alsof ik de mazzel heb gehad om personages te mogen vertolken op wie ik mijn stempel heb kunnen drukken. Regisseurs hebben besloten dat ik nog van nut kan zijn, en mijn agent Martin speelt nu de rol van een man die altijd ten volle in mij heeft geloofd.

Normaal gesproken zou ik nu mijn tekst kennen, maar nooit voordat de repetities beginnen. Dat heeft Ray me veertig jaar geleden geleerd: het is beter om de eerste week of twee weken de tekst te leren terwijl je die doorneemt met de acteurs. Ik open het stuk en heb de

eerste tien minuten zes bladzijden blanke verzen: ingewikkelde materie over intriges, legers en vreemde mogendheden, die het vooralsnog onwetende publiek aandachtig aanhoort omdat het weet dat de rest van de avond daarvan afhangt. Ik sta alleen met mijn vertrouweling Osmin, gespeeld door Keith Mackle, een jonge halfbloed acteur (Glasgow, Ghana), die me met zijn schoonheid en concentratievermogen doet denken aan Hector. Hij blijft altijd geduldig als ik even mijn tekst kwijt ben (het is nog vroeg in de productietijd), of per ongeluk in een latere passage beland over de Babylonische troepenmacht. Punt is dat mijn fabelachtige geheugen niet meer is wat het ooit was. Van gisteren herinner ik me nog alles in detail, evenals van vijftig jaar geleden met een onverwachte helderheid, maar door een soort mentale absence wordt alles wat vorige week gebeurde vaag en obscuur. Voor aanvang leg ik mijn tekst op een stoel, pak die later weer op en loop ermee rond zoals iedereen.

Ik heb Cara inderdaad een brief gestuurd, waar ik niets op hoorde, maar in de laatste week dat het stuk speelde, belde ze me op: ze was openhartig en vertelde dat ze kanker had en was geopereerd aan haar keel zes weken voordat Mark overleed. 'Ik klink nu anders,' zei ze, 'ik weet het.' 'Ik hoor geen verschil,' zei ik met het soort ridderlijkheid waar zij nooit tijd voor heeft gehad. 'O,' zei ze, 'wat aardig van je.' Ik vond dat haar spraak ietwat veranderd was of bemoeilijkt werd, alsof het haar op deze leeftijd meer moeite kostte. Ze zei: 'Kun je morgen komen lunchen? Of op een andere dag, maakt niet uit.' Er klonk een onverwachte ledigheid in door. Drie dagen later ging ik bij haar langs. Alleen.

Al mijn tedere begrip voor mama in haar laatste jaren had ik paraat, alsmede de vaardigheid in de omgang met stokoude mensen die ik van haar had geleerd. Maar Cara was natuurlijk mama niet. Bij Cara was er sprake van openheid maar geen intimiteit, omdat die neigde naar zwakheid; en bovendien had ze mensen om zich heen die haar verzorgden. Ik werd binnengelaten door een zwijgzame jonge vrouw die mijn jas aannam en me voorging naar de salon, met de hoge ramen die uit-

kijken op de tuin en de enorme abstracte schilderijen die elkaar dreigend aanstaren aan weerszijden van het witte tapijt. Cara zat bij het vuur. Ze had haar leesbril op en zat blijkbaar te sms'en: ze tuurde naar haar telefoon terwijl ze de letters intoetste. Dat gaf mij de gelegenheid even te kijken hoe ze eruitzag: het brede witte voorhoofd, haar mond waarvan de rechterkant ietwat teruggetrokken was, het vertrouwde vierkante gezicht dat zowel zachter als magerder was geworden.

'Hallo!' zei ze zonder op te kijken op hartverwarmende toon, waarna ze op 'verzenden' drukte en mij haar hand aanbood. Ik liep naar haar toe en zoende haar op de wang terwijl ze even stevig in mijn arm kneep.

'Je drinkt niet, hè? Dat weet ik,' zei ze.

'Nou,' zei ik, 'ik drink niet veel.'

'Ik bedoel, zeg maar wat je wilt hebben. Ik kan momenteel niks drinken.'

Het meisje bleef bij ons staan. 'Gewoon wat water misschien?' zei ik.

Ik ging zitten en we keken elkaar aan. Ik hoopte dat mijn blik medeleven en een beetje vrolijkheid uitstraalde. Ik had geen idee hoe ze het gesprek wilde openen.

'Ben je nog aan werken toegekomen?' vroeg ik.

'O, ik kan nu niet schilderen,' zei ze. Ze stak haar rechterhand schijnbaar beschroomd op. De knokkels waren wit en hard en ze kon haar vingers niet meer strekken. 'Ik teken een beetje, maar dat stelt niet veel voor.'

'Wat jammer,' zei ik. 'Je werk staat me nog heel helder voor de geest.'

'Je was er altijd heel positief over,' zei ze.

'Nou, ik niet alleen, hoor,' zei ik, maar ik was me ervan bewust dat ik haar werk vooral mooi vond omdat ik haar kende.

Ik wilde meer weten over Marks begrafenis door een vreemde mengeling van gevoelens – nieuwsgierigheid, spijt dat ik er niet bij was geweest en een afschuwelijke en ontoelaatbare gekwetstheid omdat ik niet uitgenodigd was. 'O, het was een besloten gelegenheid,' zei Cara, 'precies zoals Mark het had gewild.'

'Daar heb ik alle begrip voor.'

'En ik voelde me niet lekker, dus veel meer gedoe zou ik niet aangekund hebben. Eigenlijk alleen naaste familie, plus nog drie of vier anderen.'

'Natuurlijk,' zei ik op lichte toon.

'We draaiden wat Bach en wat van Rameau, geloof ik. Marks oude vriend Mike Kidstow, weet je wel, hield de grafrede.'

'Ja, ik weet wie je bedoelt,' zei ik, 'maar ik heb hem nooit ontmoet.'

'En natuurlijk geen psalmen en dergelijke. Giles las kort iets voor.'

'Ach, ik vroeg me al af…'

Ze keek me aan. 'Hij heeft een mooie stem.'

'Jazeker,' zei ik, en ik meende dat ik eraan mocht toevoegen: 'hij heeft genoeg oefening gehad!'

'Nou, dat was juist het punt, Dave, we wilden absoluut geen mensenmassa's hebben en ook geen pers.'

'Nee, dat snap ik.'

'Bij het crematorium werden alle fotografen buiten achter de hekken gehouden.'

'O, dat was heel goed.'

'Ik bedoel, die zouden natuurlijk niet voor Mark gekomen zijn… Toen we wegreden barstte er een waar vuurwerk aan flitslampen los.' Ze hief haar gebogen hand op om haar ogen te beschermen.

We gebruikten de lunch in de eetkamer, die ik me als veel droefgeestiger herinnerde en met andere schilderijen. Er hing die rusteloze Hadlow-sfeer dat er voortdurend dingen veranderd, en verbeterd, konden worden. Cara liep met een stok. Ik bood haar onder het lopen een arm aan, maar ze zei zacht: 'Het gaat wel, hoor.' We namen tegenover elkaar plaats aan het einde van de lange uitschuifbare tafel. Aan het andere uiteinde stond een witgipsen plastiek gevormd rond een lege ruimte, een doos of misschien een kast, van de hand van Rachel Whiteread. Ik vond dat die opeenvolging van vertrekken in gebroken wit nogal kil aandeden, in afwezigheid van de echtgenoot.

We werden bediend door een jongeman die Rihaan heette en zo nu en dan iets in Cara's oor mompelde. Hij leek een grotere rol te spelen

in haar persoonlijke verzorging. Ik herinnerde me Ashok van decennia geleden, met die loyale glimlach en de uitstraling dat wij allemaal onze eigen plaats hadden. Cara wilde correcte verzorging maar geen gedoe: de maaltijd was simpel en eetbaar: tong, nieuwe aardappelen, een groene salade en een kan water. Ze mocht dan een schatrijke vrouw zijn, maar ze was ook een boerendochter die nog steeds, net als iedereen die de Tweede Wereldoorlog had overleefd, een gruwelijke hekel had aan verspilling.

Ik sprak in warme bewoordingen over de expositie *New Painting from Europe* in de Hayward Gallery waarvan Mark achter de schermen de peetvader was.

'Wat ben ik blij dat je daar geweest bent, het was echt zijn laatste grote triomf.'

'O, het was schitterend,' zei ik op de betrokken toon die de Hadlows zelf altijd aansloegen over het onderwerp moderne kunst. 'Een ongelooflijke prestatie.' Er werd nieuw werk getoond uit alle achtentwintig lidstaten van de EU. Het idee was exemplarisch, verheven, visionair zelfs, hoewel je, zoals Richard zei, halverwege zou willen dat diverse landen ook een brexit hadden gehad.

Even later zei ze: 'Wij kennen elkaar al heel lang, Dave.'

'…Vijfenvijftig jaar?' zei ik.

'Ik ben blij dat we altijd contact hebben gehouden.'

'O, ik ook!' Net als Mark wuifde ze altijd mijn woorden van erkentelijkheid weg, maar ik had het gevoel dat nu een welgemeend statement haar tot steun zou kunnen zijn. Ik keek naar haar brede gebogen hoofd, dat scherp verlicht werd door het grote raam rechts van haar. 'Ik kan niet genoeg benadrukken hoeveel ik te danken heb aan jou en Mark. Die kennismaking met jullie heeft mijn leven drastisch veranderd.' Ze fronste even haar wenkbrauwen, maar ik voelde dat ze het compliment accepteerde.

'Je weet, Dave, dat Mark altijd zo trots op je was en zich interesseerde voor alles wat je deed. Wij vonden het schitterend dat je zo veel succes had terwijl het helemaal niet gemakkelijk was, dat weet ik, vooral niet in het begin.'

'Nou, dankjewel!' Het was niet de eerste keer dat ze dit had gezegd, in vrijwel dezelfde bewoordingen, maar de herhaling ervan was niet minder ontroerend. Ik had het gevoel dat het voor haar dezelfde betekenis en warmte had alsof ze het voor het eerst zei. 'Dat betekent heel veel voor mij.'

'Ik vind het vreselijk dat ik dat stuk van Racine heb gemist – je had zulke prachtige recensies.'

'O, maak je daar niet druk om,' zei ik.

'Nou…' Ze glimlachte en zei met een nieuwe, onzekere ondertoon: 'Soms vraag ik me af wat je toen wel niet van ons dacht.'

'Nou, het was fantastisch om te mogen logeren bij jullie allemaal op Woolpeck.'

Ze knipperde met haar ogen, misschien probeerde ze het zich weer voor de geest te halen. 'Ja, vond je het leuk? Ik herinner me dat ik je in de watten moest leggen na een van de gewelddadige uitvallen van Meneer de Minister.'

'O, god…' zei ik, maar ik was blij met dat onverwachte grapje van haar.

'Volgens mij waren wij, voordat je ons leerde kennen veel gelukkiger hier. Maar Giles en Lydia hebben het nooit goed met elkaar kunnen vinden; het waren allebei moeilijke pubers, heel anders dan jij, denk ik.'

'Nee, maar ik werd iets later nogal moeilijk te hanteren.'

'Jij was veel closer met je moeder,' zei Cara. 'Ik denk dat Mark en ik op een manier die ik nooit zal begrijpen geen goede ouders waren voor onze kinderen.'

'Cara, jullie waren droomouders!' zei ik.

Ze keek me aan. 'O jeetje, wat een droefgeestig gesprek. Sorry, hoor.' Op dat moment vroeg ik me opnieuw af of ze wel mensen om zich heen had om mee te praten in het kleine sociale kringetje van de vrouw van in de negentig die ze was.

Het dessert was een enorme citroentaart. 'Je lievelingstoetje, als ik me goed herinner,' zei Cara, terwijl Rihaan een dun plakje voor haar afsneed en ruim een derde van de rest voor mijn neus zette, voorzien van een enorme dot slagroom.

'Wat heb je een geweldig geheugen,' zei ik. Beter dan het mijne, dacht ik. Ik had in minstens dertig jaar geen citroentaart gegeten, maar boog me glimlachend over mijn dessert om mijn extra grote dankbaarheid te tonen.

Na de lunch dronken we koffie in een chique serre die was aangebouwd in de tuin. Cara ging met een kreun zitten, zette haar stok naast haar stoel en tuurde met afwezige blik naar het gazon terwijl de koffie werd geserveerd. Ik merkte dat we rustig afscheid konden nemen zonder dat de Minister verder ter sprake kwam, maar misschien vonden we allebei dat we dan een kans lieten schieten of een soort verantwoordelijkheid hadden ontweken.

'Ga je tegenwoordig nog wel eens naar Woolpeck?' vroeg ik.

'O… daar ben ik al jaren niet geweest,' zei Cara, 'zeker niet na de dood van mijn broer Peter. Dank je…' De deur ging weer dicht. 'Ik kan het niet opbrengen, Dave, echt niet… weet je.'

'Maar het was wel je huis,' zei ik.

'Inderdaad, lang geleden. Nou ja, ik ben er geboren, zoals je misschien weet. Maar het is nu van Giles.'

'Ik vraag me af of hij er vaak komt,' zei ik. Ik was verontwaardigd namens haar, maar ook namens mezelf. Ik wist niet of Cara hem op *Newsnight* had gezien in een item over de gevolgen van de Brexit voor de landbouw, bij de Cirkels, gekleed in een groene Barbour-jas en met een wandelstok in zijn hand terwijl de wind speelde met zijn haar. 'Ik bewerk al dit land,' zei hij, 'zover het oog reikt.' 'Echt waar?' vroeg de interviewer. De camera zwenkte langzaam uit over het uitgestrekte landschap van de Vale. 'In díe richting,' zei Giles terwijl hij met zijn stok wees naar het grote bos bijna een kilometer verderop.

'Laura is er niet in geïnteresseerd, begrijp ik. Maar hij heeft natuurlijk wel een goede bedrijfsleider.'

'Om alle EU-subsidies te regelen…'

'Ja, precies,' mompelde Cara. Ze maakte zich allang niet meer druk om die hele malle toestand.

Ik had het idee dat ze bereid was om verder te praten over Giles. Hij was in mijn leven gekomen, eruit verdwenen en toen helaas weer teruggekomen, maar er gingen jaren voorbij dat ik nauwelijks aan hem dacht. Cara moet vele malen per dag aan hem hebben gedacht. 'Maar vertel eens, Dave' – en ze keek op van haar koffiekop en zocht mijn blik – 'als je terugkijkt naar jaren geleden, toen we elkaar allemaal voor het eerst ontmoetten, verbaast het je dan hoe de carrière van Giles zich heeft ontwikkeld?'

Ik moest even lachen. Cara hechtte veel waarde aan oprechtheid, maar ze mocht nauwelijks hopen dat haar zoon zich niet al die tijd als een zwijn had gedragen. 'Ik denk dat hij misschien altijd al een zekere machtshonger heeft gehad, ja, en ervan genoot om andere mensen te straffen.'

'Je bedoelt dat hij erg autoritair was, zelfs toen al?'

'Ik herinner me dat hij het geweldig vond om op school monitor te zijn. En hij vond het heel erg dat hij nooit tot hoofdmonitor is benoemd.'

'Nou, dat is hij nog steeds niet,' zei Cara, en we trokken allebei een vies gezicht alleen al bij de gedachte of de mogelijkheid. 'Maar hij was wel intelligent, hè?' Het leek wel alsof ze hem helemaal niet gekend had, of ernstig twijfelde aan wat ze wel wist.

'Ik denk het…' zei ik. 'Ik herinner me niet hoe hij presteerde in Oxford.'

Ze sloeg haar blik neer. 'Nou, hij was toen al heel erg bezig met politiek, hè? De Oxford Union Society en zo. Maar hij is geloof ik nog net "met genoegen" geslaagd.'

'Juist…' zei ik behoedzaam. Ik had niet veel fiducie in deze zoektocht naar de sleutel voor Giles' gedrag. En ik weet niet zeker of Cara erin geloofde, hoewel het bespreken van die dingen haar misschien geruststelde, de langetermijnwanhoop onder het latere verdriet.